

Programma

Zondag 5 november 2017

Mozart *Haffner Symphonie* *Krönungsmesse* *Regina Coeli*

mmv Catelijn van Berkel - sopraan

Voorschotens Kamerkoor
olv Nico Philipp Hovius

Sinfonietta Voorschoten
olv Hendrik Jan Brethouwer

Zondag 5 november 2017

Mozart-programma

Onder leiding van
Nico Philipp Hovius en Hendrik Jan Brethouwer

Met medewerking van
Catelijn van Berkel – sopraan
Liesbeth Weites-Op den Camp - klarinet

Haffner-symfonie (*eerste twee delen*)
Ave verum corpus
Regina coeli

Pauze
Koffie en thee zijn verkrijgbaar in De Voorhof

Klarinetkwintet (*Larghetto*)
Krönungsmesse

Na afloop van het concert kunt u een drankje nuttigen in De Werf

Dit concert is mede mogelijk gemaakt door:
Louise de Lang-van Schaik Stichting Voorschoten
Stichting Creativiteitscentrum Boerderij Oud-Woelwijck

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Het programma van vanmiddag bestaat geheel uit Mozart! Waarom Mozart? Hij is net geen 36 jaar geworden en heeft in zijn korte leven de status opgebouwd van één van de grootste componisten. Ontegenzeggelijk is zijn talent hier debet aan, echter hij was ook de juiste man op de juiste plaats. In de 18e eeuw verandert de wereld in vele opzichten heel snel.

Op muziekgebied zijn er twee grote ontwikkelingen. De eerste is de opkomst van de (forte)piano. Het toetsinstrument kan geleidelijk overgaan van sterk naar zacht. Het kan, als meerdere toetsen tegelijk worden aangeslagen, de ene toon sterker laten klinken dan de andere. Kortom, het was een instrument dat een muziekstuk kon laten horen in al haar facetten zoals dit ook kan bij een orkest of orgel. Er is echter maar één speler voor nodig en het instrument was mobiel. De tweede grote ontwikkeling – direct verbonden aan de opkomst van de piano – is de gelijkzwevende stemming. De gelijkzwevende stemming maakte het mogelijk om binnen een gekozen toonsoort uitstapjes te maken naar welke andere toonsoort ook zonder dat het ‘vals’ of ‘raar’ ging klinken.

Daarnaast veranderde er ook veel op maatschappelijk gebied. De naweeën van het drie-standensysteem uit de middeleeuwen (burgers, adellijken en geestelijken), waarbij de adel en de geestelijken het voor het zeggen hebben, bleef nog aardig overeind tot de 17^e eeuw. Echter, in de 18^e eeuw werd de burgerij rijker, mondiger en machtiger. Dit betekende voor de kunstenaars dat er een nieuwe markt opkwam en dat zij zich niet meer gebonden hoefden te voelen aan kerk en adel. Dit was de wereld die perfect aansloot op het talent van Mozart, een wereld die hem uitdaagde om een groot en nieuw repertoire te schrijven voor de (forte)piano en om nieuwe harmonische wegen te vinden in de gelijkzwevende stemming. Zich niet meer de wet te laten

voorschrijven door kerk en adel, maar om als één van de eersten te kiezen voor onafhankelijkheid. Vandaag de dag zouden we zeggen een zzp'er.

Er is nog een belangrijk aspect dat heeft bijgedragen aan zijn grote naam. Mozart (en zijn zus) zouden we vandaag de dag hoogbegaafd noemen. Zijn vader onderkende deze begaafdheid in een vroeg stadium. Hij wist de kinderen op zeer jonge leeftijd muzikaal uit te dagen en zij ontwikkelden zich snel naar een heel hoog niveau. Hij reisde heel Europa door om eenieder te laten zien wat zijn kinderen konden. Wellicht dat dit de grootste pr-stunt uit de kunstgeschiedenis is. Al op zeer vroege leeftijd genoot Mozart naamsbekendheid door heel Europa. Dus naast de juiste de man op de juiste plaats moet er ook bij gezegd worden dat hij ook de juiste vader had.

Voor de eerste keer treffen de twee muziekverenigingen elkaar in het repertoire van Mozart. Sinfonietta Voorschoten speelt enkele delen uit de *Haffner-Symfonie*. Deze symfonie is geschreven voor Sigmund Haffner toen hij in de adelstand werd verheven in 1782. De familie Haffner had goede banden met de vader van Mozart en heeft geholpen met het organiseren van de reizen door Europa. Het *Klarinetkwintet in A-groot* is uit 1789 en wordt ook wel het Stadler-Quintet genoemd. Hij heeft het geschreven voor zijn vriend Anton Stadler.

Het Voorschotens kamerkoor zingt het *Ave Verum*. Het motet is geschreven in 1791, zes maanden voor zijn dood. Hij schreef het op verzoek van Anton Stoll; hij was een vriend en kerkmusicus in Baden. Hier verbleef zijn zwangere vrouw in een kuuroord. Anton Stoll vroeg hem muziek te schrijven voor de eredienst.

Gezamenlijk voeren we uit het *Regina Coeli* (KV108) en de *Krönungsmesse*. Het *Regina Coeli* is een jeugdwerk, hij componeert het op zijn 15^e in 1771. De *Krönungsmesse* is geschreven voor de Paaszondag in 1779. In 1791 wordt de mis weer uitgevoerd bij de kroning van keizer Leopold II tot koning van Bohemen. Sindsdien wordt het de *Krönungsmesse* genoemd. Beide stukken hebben gemeen dat ze geschreven zijn in Mozarts 'Salzburger' periode en tevens dat ze gecomponeerd zijn in de zogenaamde Napolitaanse kerkmuziek-stijl.

Nico Philipp Hovius dirigeert het Voorschotens Kamerkoor sinds 1990. Hij studeerde directie en schoolmuziek aan het Sweelinck Conservatorium te Amsterdam. Voor koordirectie had hij onder andere les van specialisten als Paul van Nevel (oude muziek), Jos van Veldhoven (barok) en Huub Kerstens (moderne muziek). Orkestdirectie volgde hij bij Joop van Zon. Daarnaast studeerde hij compositie bij Niek Verkruijsen. Hij is verbonden aan het Oranje Nassau College te Zoetermeer. Behalve van het Voorschotens Kamerkoor is Nico

Hovius dirigent van het Toonkunstkoor Hilversum, het Koninklijk Toonkunstkoor Aalsmeer en het Christelijk koor Alegría te Amstelveen. Hij schreef twee opera's: *William* (1990) en *Willibrord* (1995). Ook componeerde hij theaternmuziek en diverse koormuziekstukken waaronder *Paradox* (1996), *Song of Solomon* (1999), *Il cantico del sole* (2002) en *Faust van Waardenburg* (2015). Voor meer informatie over Nico kunt u zijn website bezoeken: www.hovius.net.

Hendrik Jan Brethouwer

studeerde hobo aan de conservatoria van Amsterdam en Groningen. Na het behalen van het diploma Uitvoerend Musicus volgde hij nog enkele jaren lessen bij Carlo Ravelli. Als dirigent heeft Hendrik Jan aan diverse ensembles leiding gegeven: van kamerkoor tot straatorkest; in januari 2012 dirigeerde hij een scratchorkest.

Ook zijn repertoire toont die variatie van de *Johannes Passion* van Bach tot musicalrepertoire. Op Bevrijdingsdag 2005 leidde hij koor en orkest in een Beethovenprogramma, dat door Sinfonietta was georganiseerd. In 2011 vierden we tegelijk met het orkestlustrum het 10-jarig jubileum van Hendrik Jan als dirigent van ons orkest met een feestelijk concert, waarin hij soleerde in het hoboconcert van

Hummel. “Door die liefde voor de hobo ben ik ook gaan dirigeren. Ik was 16 en zat in ensemble dat een lastig stuk speelde: ‘Kun je even de maat slaan?’ Dat ‘even’ heeft me in bijna 40 jaar langs allerlei ensembles, koren en orkesten geleid.” Samen met zijn vrouw Marije Reddingius maakt Hendrik Jan programma’s waarin literatuur en muziek worden gecombineerd. De afgelopen jaren zijn diverse uitvoeringen gegeven van ‘De Nacht van Orpheus’ in samenwerking met de Voorschotense pianist Frank den Herder. Naast Sinfonietta Voorschoten dirigeert Hendrik Jan momenteel ook de Orkest Vereniging Amersfoort. Tevens is hij als hobodocent verbonden aan de muziekscholen van Zeist, Houten en Nieuwegein.

Catelijan van Berkel zingt als sopraan in verschillende koren. Ze begon met zingen vanaf haar zesde jaar hier in Voorschoten. Sinds haar tiende zingt ze bij de koren van Vocaal Talent Nederland o.l.v. Wilma ten Wolde waar ze aan veel grote projecten heeft deelgenomen zoals het zingen van de Matthäus Passion in het Concertgebouw van Amsterdam. Na haar middelbare school heeft Catelijan de bachelor Geneeskunde aan de Universiteit Utrecht afgerond. Sinds 2017 studeert ze aan het Conservatorium Utrecht waar ze een dubbele bachelor koordirectie en klassieke zang volgt. Hier heeft ze les van de docenten Rob Vermeulen en Selma Harkink. Daarnaast zingt Catelijan nu bij het Nationaal Gemengd Jeugdkoor, het Nationaal Vrouwen Jeugdkoor en het Utrechts Studenten Koor en Orkest.

Liesbeth Weites-Op den Camp

leerde op haar achtste klarinet spelen bij harmonie St. Caecilia in het Limburgse Swalmen. In 2005 is ze vanwege haar werk in Leiden komen wonen. Hier heeft ze zich ook het symfonische repertoire eigen gemaakt. Naast Sinfonietta Voorschoten, waar ze sinds 2010 meespeelt, heeft ze bij diverse orkesten geassisteerd en gesoleerd.

Sinfonietta Voorschoten

Sinfonietta Voorschoten bestaat al ruim 35 jaar. Begonnen in 1981 als Barokensemble zijn we in de loop der jaren uitgegroeid tot een volwaardig Kamerorkest met circa 35 leden. Wij geven elk jaar minimaal twee grote concerten, een in de winter en een in de zomer. Daarnaast geven we een aantal zogenaamde Zorgconcerten en presenteren we ons op de Muziekdag in Voorschoten.

- e-mail: info@sinfoniettavoorschoten.nl
- of via: www.sinfoniettavoorschoten.nl

ORKESTBEZETTING

Eerste violen:	Marjolein Hennes (concertmeester), Nicolette Dijkhoff, Hanneke van den Heuvel-Feths, Harrie Lalieu en Mieke Witteman
Tweede violen:	Maria Huijts, Hilde van Dijk, Eliane Heldring en Anna Souverijn
Altviolen:	Jacqueline Parlevliet, Michael van Laar en Janna Schreurs
Cello's:	Lydia Schotman, Peter Koekebakker, Marijke Wesseling en Emmy Bergsma
Contrabassen:	Lenus Kroes en Ties van Venetië
Fluiten:	Yvonne Kooij en Sandra Laban
Hobo's:	Annemarie van den Brink en Caecilia Wesselingh
Klarinetten:	Liesbeth Weites en Maarten van Es
Fagotten:	Eefke de Haan en Aukjen Nauta
Hoorns:	Han van de Burg en Erica van der Maas
Trompet:	Robin Menning
Pauken:	Robert van Venetië

Nieuwe donateurs van Sinfonietta Voorschoten zijn méér dan welkom. In ruil voor uw steun (vanaf € 50,- per jaar) ontvangt u voor elk concert twee vrijkaartjes. Wordt u ook donateur? Héél graag!!
--

Voorschotens Kamerkoor

Het Voorschotens Kamerkoor werd op 1 juni 1974 opgericht. Was het aanvankelijk de opzet om kerkdiensten met zang op te luisteren, later is ons koor zich gaan richten op het geven van concerten. Sinds 1990 staat ons koor onder leiding van Nico Philipp Hovius. Het repertoire van ons koor is zeer gevarieerd en beslaat muziekstijlen voor kamerkoren vanaf de Renaissance tot en met hedendaags.

Ons koor telt nu ongeveer dertig leden. Geregeld komen binnen het koor plaatsen vrij. Op dit moment zijn wij vooral op zoek naar tenoren en bassen. Heeft u interesse, neem dan gerust contact met ons op:

- e-mail: info@voorschotenskamerkoor.nl
- of via: www.voorschotenskamerkoor.nl

KOORSAMENSTELLING

Sopranen: Jacqueline Bos, Amanda Drabbe, Margriet van der Geest, Gerry Hinloopen, Margriet Hinloopen, Els Koek, Marjan van Leeuwen en Lineke Stoop

Alten: Karin van Ee, Els Hoogendoorn, Willy Huijding, Marrie Kardol, Anja van der Krogt, Hanny van Leeuwen, Tineke van Oosten, Corine Stolk en Mary de Vries

Tenoren: Ralph Dykstra, Anton Ehren, Rolf Harkes, Piet Hopman, Martin de Jong en André Meijer

Bassen: Jaap Hinloopen, Erik Jansen, Dirk Stolk en Jan Stolk

U kunt ons en onze uitvoeringen ook ondersteunen door bijvoorbeeld voor € 30,- per jaar donateur te worden. In ruil daarvoor houden wij u op de hoogte over onze programma's en bieden wij u vrije toegang tot één van onze concerten. Meer informatie over het donateurschap treft u aan op onze website.

Ons koor is aangesloten bij de **KCBZ** te Voorschoten

Haffner-symfonie (KV 385)

Mozart componeerde zijn symfonie No. 35 in D-groot in 1782. Deze symfonie staat bekend als de *Haffner-symfonie*, vernoemd naar de vooraanstaande Salzburgse familie Haffner. Deze symfonie werd in eerste instantie geschreven als serenade die dienst moest doen als achtergrondmuziek tijdens de plechtigheid waarbij Sigmund Haffner jr. in de adelstand werd verheven. Het verzoek van de familie Haffner bereikte Mozart via zijn vader op 20 juli 1782 tijdens een heel drukke periode: hij moest de partituur van zijn opera *Die Entführung aus dem Serail* vóór 28 juli af hebben! Toch begon Mozart aan de opdracht en zond de muziek deel voor deel naar zijn vader. Zoals vermeld schreef hij een nieuwe serenade met een inleidende mars en twee menuetten. Eind december 1782 wilde Mozart deze nieuwe Haffner-serenade presenteren tijdens een concert en vroeg zijn vader de partituur terug. Hij was zelf erg tevreden over de kwaliteit omdat het stuk in zo'n korte tijd gecomponeerd was. Hij bracht wat wijzigingen aan en bewerkte de serenade tot een symfonie, waarbij hij de inleidende mars (KV 385a) en een menuet wegliet. Hij gaf de symfonie ook een vollere klank door twee fluiten en twee klarinetten toe te voegen aan de houtsectie van het eerste en laatste deel. De Haffner-symfonie zoals wij die nu kennen beleefde een succesvolle première in het Burgtheater in Wenen op 23 maart 1783.

Ave, verum corpus (KV 618)

Het *Ave, verum corpus* is van oorsprong een korte eucharistische hymne uit de 14e eeuw om het feest van Sacramentsdag te vieren.

Ave verum corpus, natum de Maria Virgine,
Vere passum, immolatum in cruce pro homine.
Cuius latus perforatum unda fluxit et sanguine,
Esto nobis praegustatum in mortis examine.

*Gegroet waarachtig lichaam geboren uit de Maagd Maria
dat werkelijk heeft geleden en voor de mens geofferd is aan het kruis.
Uit wiens doorboorde zijde water met bloed vloeide.
Wees voor ons een voorsmaak tijdens de beproeving van de dood.*

Regina coeli (KV 108)

Binnen het katholicisme is *Regina coeli* een van de vijf zogenoemde Maria-antifonen, die wordt gebruikt vanaf de Paaswake tot Pinksteren.

Regina coeli, laetare, alleluia
Quia quem meruisti portare, alleluia,
Resurrexit, sicut dixit, alleluia,
Ora pro nobis Deum, alleluia.
Gaude et laetare, Virgo Maria, alleluia.
Quia surrexit Dominus vere, alleluia. [tekst uit 12^e eeuw]

Koningin van de hemel, verblijd u, halleluja
Omdat Hij, die gij verdiend hebt te dragen, halleluja,
Verrezen is, zoals Hij gezegd heeft, halleluja
Bid God voor ons, halleluja.
Verheug en verblijd u, Maagd Maria, halleluja
Want de Heer is waarlijk verrezen, halleluja.

Klarinetkwintet in A-groot (KV 581)

In het kamermuziekrepertoire van Mozart neemt de klarinet een bijzondere plek in. Zo horen we in het Larghetto uit het kwintet voor klarinet en strijkers hoe kwetsbaar en intiem het instrument kan klinken en hoe teder en fijnzinnig in de dialoog met de strijkers. Voor het concert van vandaag is het begeleidende ensemble uitgebreid en ‘aan de onderkant’ van een contrabas voorzien. Hierdoor dringt zich de vergelijking op met het langzame deel uit het concert voor klarinet en orkest. Voor beide was klarinettist Stadler bron van inspiratie.

Krönungsmesse (KV 317)

Deze mis een zogenaamde Missa brevis (korte mis) in tegenstelling tot de meer formele plechtige missen, zogenoemd de Missa Solemnis.

De *Krönungsmesse* is opgebouwd uit zes delen:

1. Kyrie:	Andante maestoso - Più andante
2. Gloria:	Allegretto con spirito
3. Credo:	Allegro molto - Adagio - Tempo I
4. Sanctus:	Andante maestoso - Allegro assai
5. Benedictus:	Allegretto - Allegro assai
6. Agnus Dei:	Andante sostenuto - Allegro con spirito

Volgende optredens

Voorschotens Kamerkoor - zaterdagavond 14 april 2018
Sinfonietta Voorschoten - zondagmiddag 11 maart 2018
Beide concerten vinden plaats in Het Kruispunt

Alleen als u het beste wilt, kiest u voor scharrelslagerij

Arbouw

Gespecialiseerd in zuiver scharrelvlees

Schoolstraat 180
2252CN Voorschoten
Tel. 071-5613522

Bloemen - en plantenshop

Bert Kulk

Levendaal 136-138
2311 JP Leiden
Tel. 071-5132691